המוכר את הבית פרק רביעי בבא בתרא סז.

מסורת הש"ס

ג) [ב"מ הריי"ף]. ד) [ר"ן רבא]. ה) [ע' תוס' עירובין לב. ועי' ערוך ערך חלם]. ו) קדושין מ. ב"ק יב. [הוספ' תוספות ב"ב ד"ה ומתוספתא ב"ב פ"ב ה"ב]. ז) [דף סט:]. ח) [שהקנו רש"ס]. ט) [ויכו"ן מה"ר].

הגהות הב"ח

(א) גם' פתוחות לכתן ולכתן נמכרות שמה כנ"ל ותיובתא תלי ותלי נמחק: (ב) שם קנה כולן הכי השתא כתם היא דקתמ': (ג) רשב"ם ד"ה לפלוגי וכו' ולא מטלטלי ומדשלח ליה אגבה כנ"ל ומיהו: (ד) ד"ה אבל וכו' שלקח קפוץ והייגו כל הני דתמר': (ה) ד"ה מלפתות וכו' תפוח הוא כפי עלמא: (ו) ד"ה מעיה וכו' שלן מוכרין מהן ללוז: (ז) ד"ה ר"ש סבר וכו' מוכר לך דתמר': (ח) ד"ה וכגון וכו' המוכר את החצר בתוכו לשון שנילין לקרותה חצר דהיינו: (ט) ד"ה מעלה וכו' שמוצאין וכו':

מוסף רש"י

מאצטרובלי. מוצא לחת הרימים כמות שהן ומקרקף מחיב לרי (בתוספות שם). מעמלא דבתי. שכירות מחתים ממקרקעי קח לחי (שם). דסדנא דארנא חד הוא. דשם טוחי מחיברת. סדנא. עגיל"ן כמו קדן של נפחים, כלומר עשת וחיבור הקרקע הל הוא (לעיל כו:).

עין משפט נר מצוה

לח א מיי' פ"ב מהל' לשלות הל' ה סמג עשין מח טוש"ע חו"מ סי' קיג סעי' כ:
למ ב ג ד ה ו ז מיי' פכ"ה מהל' מכירה הלכה ו סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רמי סעיף ג:

רבינו גרשום

עישור נכסים. ריש לה לבת בנכסי אביה יורשת מסקנא: אפילו מאצטרובלי. דסקנא דחי: מעמלא דבתי. משכירות הבתים. ויש אומרים מעמלא דבתי היינו זבל שמוציאין למני המתחים נובה מהן עישור נכסים: אם' המוכר את החצר מכר את הבתים. שפותחין לחצר: בורות שיחין ומערות. שחחת הבית ופתוחין לחצר דכל הני משיעבדי לחצר: לא מכר את בית המרחץ ולא את בית הבד שבתוכה. משום דלא שייכי לחצר ורשות בפני עצמו הוא: אלא אוירה של חצר. ולא שום תשמיש אחר: בתים החיצונים. הפתוחים לחצר: בית חולאות. אלו סלעים כמי צונמא דחשיב משנה בפני עצמו הוא: נמכרים עמה. משום דשייכי לחצר: פתוחין לכאן ולכאן. לחצר ולהר"ר. מילוסא. אוירא: הא דריב תשמישתייהו דחצירות לגו. בחצר נמכרות עמה: אבל אי דריב תשמישתייהו לבר. לרשות הרבים אין נמכרות עמה: אמר רבה אי דאמר לו. המוכר לחבירו כשפוכר לו החצר: דירתא. כלומר דירה אני מוכר לך: כולי עלמא לא פליגי. רבתי משמע. דובון ליה בין חצר ובין בית כי היכי דריירי אינשי בתיהן פתוחות לחצר יהכל מכר לו: דירתא מתרמינן חצר דחתא. מר סבר ר' אליעזר חרביצא משמע. דהיינו אויר של חצי לחוד ולא בתי וגבנן סברי אפילו בתי משמע. דהייגו כדאמרי אינשי חצר עם בית ומכר לי הכל בין חצר ובין בית: ר' אליעזר סבר לא מכר אלא אוירא דחצר כחצר המשכן. שלא היה שם לשכה: ולא כלום כי אם מזבח לחוד: חולסית. צונמא: כיון שהחזיק באחת מהן. על דעת לקנות כולן: קנה כולן. דאיתי ואידי כולהו עשר שנות חדא תשמישחא עיבדו לזריעה קיימי. חולסית. תשמיש לחוד למשטח שם בנדים. מצולה לזריעה:

אגבה עישור נכסי אפי' מאצטרובלי דריחיים א"ר אשי כי הוינן בי רב כהנא [א]מגבינן אפי' מעמלא דבתי: **מתני'** [ב]המוכר את החצר מכר בתים בורות שיחין ומערות [ג]אבל לא את המטלטלין [ד]בזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורין [ה]בין כך ובין כך לא מכר לא את המרחץ ולא את בית הבד שבתוכה ר"א אומר המוכר את החצר לא מכר אלא אוירה של חצר: **גמ'** ת"ר [ו]המוכר את החצר מכר בתים החיצונים ובתים הפנימים ובית החולסאות חניות פתוחות לתוכה נמכרות עמה ושאין פתוחות לתוכה אין נמכרות עמה פתוחות לכאן ולכאן [ז][אלו] ואלו נמכרות עמה ר"א אומר המוכר את החצר לא מכר אלא מילוסא של חצר אמר מר פתוחות לכאן ולכאן נמכרות עמה והא תני ר' חייא אין נמכרות עמה לא קשיא [ח]הא דרוב תשמישתייהו לגו הא דרוב תשמישתייהו לבר: ר"א אומר המוכר את החצר לא מכר אלא אוירה של חצר: אמר [ט](רבה) אי דאמר ליה דירתא דכולי עלמא לא פליגי דבתי משמע כי פליגי דא"ל דרתא מר סבר תרביצא משמע ומר סבר בתי משמע איכא דאמרי אמר [ט](רבה) אי דאמר ליה דרתא דכולי עלמא לא פליגי דבתי משמע כי פליגי דא"ל חצר מר סבר חצר אוירא משמע ומר סבר בחצר המשכן ואמר [ט](רבה) אמר רב נחמן מכר לו [ט]חולסית ומצולה החזיק בחולסית לא קנה מצולה החזיק במצולה לא קנה חולסית איני והא [י]אמר שמואל מכר לו עשר שדות בעשר מדינות כיון שהחזיק באחת מהן קנה כולן [כ] התם הוא דסדנא דארעא חד הוא וכולה חדא תשמישתא הוא אבל הכא הא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד ואיכא דאמרי אמר

מעמלא דבתי. וא"ת היכי דמי מי כנר כח השכירות ליד החתן הם כן מטלטלי ניתנו ולא גבית מנייהו ומי אמרת לחתמוניון שיכולה להשכיר לזוכך נדוניית פשיטא דחפילו למכול יכולה וי"ל כגון שהשכירו הבית לשנה וכבר עבר מלי הזמן וקא משמע לן דחפילו שכירות מזמן שעבר תעול לתן השכירות משתלמת אגבה לנכסוף ולא דמי למטלטלין:

מתני' המוכר את החצר מכר בתים בורות שיחין ומערות אבל לא את המטלטלין. מתם מכר בתים הפתוחים לחצר ובורות שיחין ומערות שבתוך הבית. פע"ג דהמוכר את הבית לא מכר בורות שיחין ומערות לגבי מלר מיהא מטלטלי נינהו ומכרין בכלל מלר: **אבל לא את המטלטלין.** משמיטי הבית שאין קבועין לעול [סה.] לתתן מכורין בכלל בית וכ"ש שאר מטלטלין שאין בכלל משמיטי בית: **בזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורין.** המטלטלין משמיטי בית כולן לתקרו מטלטלי דתמרי' לקמן במי שמת (דף קנ.) מתני משמיטים תיקרו מטלטלי ולא תיטי ושערי: **בין כך ובין כך.** בין שאמר לו כל מה שבתוכה בין לא אמר: **לא את המרחץ.** לתיו בכלל מלר: **ולא את בית הבד שבתוכה.** מכל מתים וכורות לא מכר כלל. ודמים מודיעים ליכא למימר לתיו מוקה לקרקעות [ב"מ טו.]: **גמ'** **החיצונים.** הפתוחין למלר: **חולסאות.** פר"ח קרקע שעפרו חול שמוליחין ממנו זכוכית ובפ"ק דשבת (דף טו:) אמרינן זכוכית שתחלת בריייתו מן החול והלכך מקום מחוב (ה) בפני עלמו: **חניות הפתוחות לתוכה.** שאין מוכרין (ו) אלא לבני מלר זו: **שאין פתוחות לתוכה.** מילוסא. פורח: **והכני ר' חייא.** דפתוחות לכאן ולכאן תין נמכרות עמה: **הא.** דר' חייא דרוב תשמישייהו לבר. פתח של לד החוץ פתוח יותר להשתמש בו מפתח הפנימי: **אמר רבה כל היכא דא"ל דירתא.** שאמר לו מוכר לנוקח דירה זו אני מוכר לך וכלשון זה מכר לו את המלר אלא אמר מלר זו אני מוכר לך אלא מדוע זה כלולי עלמא לא פליגי דבתים משמע דבמלר תין דרין אלא בבתים והלכך הכא מודי ר"א למלר ובתים מכר לו שהכל ניתח קרוי דירה: **כי פליגי דא"ל דרתא.** מלר (שמות מז) מתרגמינן דרתא: **ר"א סבר קרקפא משמע.** דורב משמע כלולו אמר לו אלר זו אני מוכר לו (ו) דאוכר לבד קרוי מלר: **ורבנן סברי כבי משמע.** דדרתא ודירתא אחת הם שניהם לשון דירה הם. ולהך ליטנא קמא דרבה משמע דהיכא דא"ל אלר זו אני מוכר לך הכל מודין דלא מכר אלא אוירה של אלר ומתני' כי קתני המוכר (ט) אלר בתוכו לשון שרגילין לקרותו דהייגו דרתא מכר את הבתים כו' ר"ש לומר המוכר את האלר אפי' בלשון דרתא לא מכר אלא אוירא דאלר: **היכא דאמרי אמר רבה כל היכא דא"ל דרתא כולי עלמא לא פליגי דבבי משמע.** דגם הוא לשון דירה דעל שם דירה נקראת האלר דרתא: **הכי גרסינן כי פליגי דא"ל אלר.** כדקתני מתני' המוכר את האלר. אלר בית הבד שבתוכה אלא אוירה של אלר: **ומר סבר כאלר המשכן.** חכמים שכרי אלר כאלר המשכן דכתיב תורך האלר מלה בתוכה וריחב ממשים בתמשים (שמות מז) וכבלי אלו ק' אמה קדם הקדשים ואהל מועד שהם כמו בתים וקרקן הכתוב אלר מכאן שהבתים נמכרין בכלל אלר כן פ"ה ועיקר. ומתחברת כהאי ליטנא בתרא דבדאמר ליה אלר פליגי דהכי תנן מתני' והלכך לא שנא ג"ל דירתא ולא שנא ג"ל דרתא ולא שנא ג"ל אלר מכר לו הבתים: **מצולה.** קרקעית הנהר (ז) שמוליחין בו כפף וחסה כן פירש ר' מנשלם. ויש מפרשים לתניס: **החזיק בחולסים.** לאו בחזקת שלא שנים מיירי אלא בחזקה כדי לקנות שלא יוכל מוכר לחזור בו דקיימא לן (קדושין כו.) קרקע נקנית בכסף בשטר ובחזקה: **לא קנה מצולה.** שהרי שני משמיטין הן זה לחול וזה לכסף וחסה ושני שמות הן ופ"ק שמוכיח זה לזה לא מהניא חזקת חולסית לקנות מצולה. והייגו טעמא דמהאי קרא נפקא לן חזקת הקונה קרקע בפרק קדושין (דף כו.) ושנו בעריכה לשר מפשתם (בה)[ו] (ירמיה מ) כמה מפשתם ביניהם ועוד קרא לחמרינא ורשתם חומה ושבתם בה (דברים יא) כמה ישתם ביניהם משם למדנו שחומה קרקע שהוא יושב בו או חומה העיר שהוא יושב בה הוי קונה בחזקת ישיבה אבל עיר אחרת אינו קונה בישיבה אבירתה הלכך חולסים ומצולה שהן שני דברים חלוקין זה מזה בחומו שהוא ממזיק הוי זוכה ולא בחבירו: **כיון שהחזיק באחת מהן קנה כולן.** וכדמפרש בפ"ק דקדושין (דף מ:) שנתן לו דמי כולן דכיון דקיבל המוכר כל הדמים של עשר השדות הרי נשתעבדו כולהו לגוקח כשביל מעותיו שנתן לו ודי לן בחזקת אחת מהן וכדמפרש טעמא בפ"ק (יב:) דקדושין דאיכא חד הוא כל השדות לחדוקין גגוף קרקע של עולם שהוא אחד וכמו שהחזיק בכולהו דמי. והא דאמרינן בחזקת הבתים (לעיל דף נג.) שני שדות ומלר אחד ניינהן החזיק באחת מהן לא קנה מבירתה לא מקשי לשמואל דהתם בנכסי הגר קאי דממילא קא קני בלא מתן

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com